

VELKOMMEN TIL VA-DAGENE PÅ ØSTLANDET 2026

18-19. NOVEMBER
QUALITY HOTEL TØNBSERG

Program: VA-dagene på Østlandet 2026

Onsdag 18. november

Før lunsj

0800	Registrering av deltagere	
0900	Åpning av VA-dagene på Østlandet! Det er med stor glede vi igjen ønsker velkommen til VA-dagene på Østlandet! I en årrekke har dette vært et samlingspunkt for driftsoperatører, VA-ingeniører, ledende teknisk personell, leverandører, myndigheter og andre aktører i VA-bransjen. Målet med VA-dagene er at deltakerne skal bli oppdatert om bransjens utvikling, myndighetenes krav og ikke minst utveksle erfaringer og knytte verdifulle kontakter på tvers av kommune- og fylkesgrenser.	
0910	Praktisk info Vi gir praktisk informasjon om arrangementet, en gjennomgang av programmet og noen gode råd til deg som deltar! Martina Rysulova, Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold Marius Tønder Hansteen, Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold Charlotte Marie Trovaag, Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold	
0915	Fremtidens renseanlegg: Planlegger vi klokt nok? Vannbransjen står ovenfor store investeringer. Det haster å redde Oslofjorden og å tilfredsstille nye krav, men investeringene er store og legger føringer for mange tiår. Tar vi de riktige valgene? Bruker vi pengene til å sikre gode synergier med industri og samfunn for øvrig? Hvordan kan vi se nye rensekrav i sammenheng med å gjenvinne mer, bruke mindre energi og skape nye muligheter for næringslivet? Interaktiv dialog ledet av Tor Håkonsen fra Rambøll sammen med paneldeltakere fra bransjen! Tor vil starte dialogen kort om erfaringer fra samspill og planlegging.	
0945	Møt dine ideelle leverandører på Rekordtid! Vi gjentar suksessen; speed-dating med årets utstillere	
	Parallell 1: Myndigheter og krav (avløp)	Parallell 2: Myndigheter og krav (drikkevann)
1015	Oppdatering fra Statsforvalter Hvordan er fremdriften med innføring av strengere rensekrav i vår region? Hva viste egenkontrollrapporteringen for 2025 om status på avløpssektoren nå? Hvilke tidsfrister har anleggene fått for nye rensekrav? Statsforvalteren går gjennom nyeste veiledning på avløpssektoren - herunder ulovlige forhold ved renseanlegg, slambehandling og Industriutslippsdirektivet, tettbebyggelse, og vannforskriften. <i>v/ Anniken Kvam og Brage Sævarang, Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus</i>	Oppdatering fra Mattilsynet Innlegget vil fokusere på vannverkets oppdrag, også med bakgrunn i denne utfordringen. Mattilsynet deler erfaringer og perspektiver på digital sikkerhet, fysisk sikring og beredskapsarbeid. Med utgangspunkt i Digital sikkerhetslov ser de nærmere på hvordan regelverk, sikringstiltak og beredskap henger sammen og hva dette betyr i praksis. <i>v/ Mattilsynet, navn kommer</i>
1035	Lokal håndtering for å redusere utslipp av nitrogen Ås kommune er i gang med et pilotstudie for å teste ut ny teknologi for avløpshåndtering i kommunen. Hvordan kan kommunene tilrettelegge for de beste løsningene? <i>v/ Bengt Nøst-Klemmetsen, Ordfører i Ås kommune</i>	Fra lokal sårbarhet til regional styrke - samarbeid om reservevannforsyning Reservevann er ikke lenger bare en lokal utfordring. Gjennom samarbeid mellom Ås, Nordre Follo og Frogn utvikles en regional modell som styrker beredskapen i hele området. Hva er de bakenforliggende for den regionale modellen? Hvorfor er samarbeid om reservevannforsyning viktig? <i>v/ Kaya Svantesvold, prosjektleder Ås kommune</i>

I055	Hva kan vi forvente ved revidering av Oslofjordplanen? <i>v/ Håvard Hornæs (Miljødirektoratet)</i>	Samarbeid mellom driftsorganisasjoner Hvorfor bli med i et samarbeid og hva får vi igjen for å være med? Glitrevannverket deler erfaringer om å være med i Godt vann prosjektet i Drammensregionen. <i>v/ Marius Asheim, Glitrevannverket IKS</i>
I110	Dialog med myndighetene: Innledning fra Miljødirektoratet <i>v/ Innledning fra Rita Vigdis, Miljødirektoratet</i> Panelsamtale	PFAS i drikkevann Hva gjør vi når det oppdages organiske mikroforuresninger i råvannet vårt? MOVAR forteller om sine utfordringer og hvordan de har arbeidet for å sikre et helsemessig forsvarlig drikkevann i dag og i fremtiden. <i>v/ Hans Jørgen Halvorsen, prosjektleder MOVAR</i>
I125		Dialog med foredragsholdere
I145	Pause og messevandring (15 min) Speed-dating med årets utstillere	

Vi deler programmet videre inn i tre bolker

	Parallell 1: Utbygging av nitrogenfjerningstrinn på eksisterende anlegg	Parallell 2: Sirkulær disponering	Parallell 3: Leverandørmesse Foredrag og tur innom relevante leverandører.
I200	MABR – fra pilot til fullskala renseprosess Hvordan kan MABR-teknologi gi høy nitrogenrensing med mindre luft og samtidig utnytte eksisterende infrastruktur? Innlegget presenterer erfaringene fra MABR-piloten så langt, med rensegrader på over 90 %, og viser hvordan samspillet mellom biologi, elektro og automasjon gir grunnlag for optimalisering. Vi ser også på planene for å ta teknologien videre i eksisterende bassenger, øke kapasiteten og på sikt nærme oss stadig høyere rensegrad og vannkvalitet. <i>v/ Geir Simensen, Søndre Follo renseanlegg IKS</i>	Innovasjon utfordrer eldre standarder og rutiner i utforming av rørprosjekter Er VANN-bransjen klar for innovasjonen innen materialbruk og ombruk av masser. <i>v/ foredragsholder kommer</i>	Tema: Industri, spredt avløp og sigevann Foredrag: 7 min: Rensing av industri og sigevann. <i>v/ Polina Pilipenko, Biovac</i> 7 min: Hvordan systematisk forvaltning av private anlegg automatiserer korrekte gebyrer. <i>v/ Tone Resell, Invera</i> Guidet tur innom leverandører.
I215	Nitrogenfjerning: Slår biologi kjemi? Aurskog-Høland er i gang med en pilot for nitrogenfjerning (SUEZ Cyclor™). Hva viser de siste drifts- og prosesserfaringene? Hvilke anlegg vil denne teknologien passe for? <i>v/ Anniken Alsos, Suez</i>		
I230	Lunsj og messevandring (60 min)		

Programmet for dag 1 etter lunsj fortsetter nedenfor!

	Parallell 1: Veien gjennom et renseanlegg. Hva bør du tenke på ved planlegging, bygging og drift av et renseanlegg?	Parallell 2: Overvannshåndtering	Parallell 3: Leverandørmesse Foredrag og tur innom relevante leverandører.
I 330	I 330 Fra innløp til utslipp: Reisen gjennom renseanlegget Hvordan planlegger, bygger og drifter vi renseanlegg som skal møte både dagens og fremtidens krav? I denne bolken følger vi vannets vei gjennom anlegget. Fra innløp og forbehandling til sekundær-, tertiær- og kvartærrensing. Underveis får du innblikk i viktige vurderinger knyttet til prosessvalg, fleksibilitet, driftssikkerhet og nye krav til fjerning av blant annet mikroforurensninger og PFAS. I 340 Primærrensing <i>v/ kommer</i> I 355 Sekundærrensing <i>v/ kommer</i> I 410 Tertiærrensing VEAS ser tilbake på flere tiår med fosfor- og nitrogenfjerning og deler erfaringer fra planlegging, bygging og drift. Hva har fungert godt, hvilke utfordringer har de møtt, og hvilke råd har de til renseanlegg som nå skal innføre nitrogenfjerning? <i>v/ Hilde Johansen, utviklingsingeniør VEAS.</i> I 425 Kvartærrensing og PFAS Hvordan kan vi forberede oss på kvartærrensing og fjerning av PFAS? Hva teknologier finnes? Hvor mye mikroforurensninger er det i avløpsvannet i Norge? IVL deler erfaringer og gir råd til hva norske renseanlegg bør starte med i dag. <i>v/ Christian Baresel, IVL</i> I 440 Panelsamtale om reisen gjennom renseanlegget	I 3.30: Overvannsgebyr Overvannsgebyret har vært på høring. Hva er status og hva bør norske kommuner forberede seg på? <i>v/ kommer</i> I 345: Foredrag kommer <i>v/ kommer</i> I 400: Foredrag kommer <i>v/ kommer</i> I 4.15: Separering av AF-ledninger – hva med overvannet? Hvordan ivareta overvannet ved separering av AF-ledninger? Hva bør man tenke på ved bygging av AF-ledninger? <i>v/ Kim Paus, Asplan Viak og NMBU</i> I 4.30: Blågrønn gevinst: Hvordan Rambøll analyserer den samfunnsøkonomiske nytten av naturbaserte overvannstiltak Foredraget belyser hvordan naturbaserte løsninger kan bidra til mer effektiv håndtering av overvann i Oslo, og hvordan disse tiltakene kan vurderes gjennom samfunnsøkonomiske analyser. Det presenteres hvordan gevinstene av slike tiltak har blitt verdsatt og analysert for et prosjekt på Skillebekk for Oslo kommune, hvor gevinster omfattet både sparte skadekostnader, men også indirekte nytte som følge av de naturbaserte og grønne tiltakene. <i>v/ Haakon Gjerdsrum, Rambøll</i> I 4.40: Panelsamtale om overvannshåndtering	Tema: Drikkevann Program kommer
I 500	Pause og messevandring (10 min) Speed-dating med årets utstillere		

	Parallell 1: Samsvarer kravene eller er de motstridene?	Parallell 2: Rørføringer og infrastruktur	Parallell 3: Leverandørmesse
1510	Klimagassmålinger på Bekkelaget renseanlegg Hvordan måler vi klimagassutslipp fra avløpsrensing, og hva kan målingene fra Bekkelaget fortelle oss? v/ Ida Ådnebergli, VAV	Oppdatering av VA-kart ved bruk av kunstig intelligens Byggesaker inneholder store mengder informasjon som kan være verdifull for VA-forvaltningen. Hvordan kan vi bruke kunstig intelligens i ulike byggesaksprosjekter? Norkart deler sine erfaringer. v/ Christian Andresen, Norkart	Tema: Kommer Foredrag og tur innom relevante leverandører.
1525	Hvordan redusere lystgass fra renseanlegg? Lystgass har 273 gange klimaeffekten av CO2 og blir dermed ofte den største posten i avtrykket fra renseanlegg. I foredraget presenteres hvor og når lystgass produseres og slipper ut fra renseanlegg, hvordan man kan bli klokere på utslippet fra anlegget sitt og hvilke muligheter som finns for å redusere dette. Til dette gis eksempel fra pilot-forsøk med MABR på HIAS. v/ Anna Katrine Vangsgaard, Envidan	Store overføringsledninger mellom renseanlegg Store overføringsledninger kan gi mer robuste og regionale avløpsløsninger, men stiller også høye krav til planlegging, bygging og drift. v/ foredragsholder kommer	
1540	Fra Linnes til Nordbykollen: Historien om et veivalg Foredraget gir en samlet gjennomgang av historikken, vurderingene og de strategiske valgene knyttet til fremtidig avløpshåndtering i Lier og Drammensregionen. Gjennom presentasjon av regionale samarbeidsmodeller, alternative renseanleggsløsninger, kostnadsutvikling, miljøkrav og konsekvenser for innbyggere og kommuneøkonomi, belyses grunnlaget for de beslutningene som Lier kommunen har tatt. v/Obed-Otto Lopes Schacht, Lier vei, vann og avløp KF	Jordskifteretten – en problemløser i VA-saker Jordskifteretten for å komme til enighet om rørføringer over annen manns grund, spredt avløp. v/ Aasmund Berg, Vestre Viken jordskifterett, Drammen	
1600	Pause og messevandring (20 min) Speed-dating med årets utstillere		

	Parallell 1: Slamhåndtering og gjenvinning av næringsstoffer	Parallell 2: Reduksjon av lekkasjer	Parallell 3: Leverandørmesse
1620	VA med slammet ved økte krav? Kan slam fortsatt brukes som gjødselvarer i fremtiden? Hvilke krav stilles til kvalitet, dokumentasjon og bruk? Få innsikt i regelverket som legger føringene for fremtidens slamhåndtering. Hva er Mattilsynet sitt ansvar? v/ Torhild Tveito Compaore, Mattilsynet	Store mengder lekkasjer har blitt redusert! Hvilken effekt har vannmålerne hatt? Vannmålere og vannlekkasjer, fungerer som lyttestasjoner. Hvor store lekkasjer har blitt redusert i år? v/ foredragsholder kommer	Tema: Drift og optimalisering Foredrag og tur innom relevante leverandører. Foredrag: 5 min: Praksisnært foredrag om ventilasjon, reduksjon av gasser og lukt fra avløpsanlegg, pumpestasjoner og andre VA-anlegg. v/ Eirik Sannes Østerlid, STEINDE Environmental
1635	Mellomlagring av slam Hva bør kommuner og anleggseiere tenke på når slam må mellomlagres? Hvor lenge kan slam mellomlagres? Hvilke løsninger fungerer best, og hva bør man passe på? Lindum deler erfaringer, utfordringer og praktiske råd for sikker og effektiv håndtering. v/Tor Arne Justad, Lindum	Lekkasjeløftet Norsk Vann prosjekt «Lekkasjeløftet» har som målsetting å sette sammen en rekke med aktiviteter, som til sammen skal gi en helhetlig og systematisk tilnærming til arbeidet med lekkasje/fremmedvanns- reduksjon for de kommunene som deltar. Delen som utføres nå består av oppgaver tilknyttet lekkasjer fra drikkevannet. Prosjektet skal gjennomføres over flere år, beregnet avsluttet i løpet av 2027. Prosjektet gjennomføres at Norsk Vann sammen med Envidan, Sintef og Eskeland Electronics v/ Vidar Nilsen Jellum, Envidan	
1650	Fremtidens vannbransje starer i dag! v/ kommer		
1710	Pause og messevandring (10 min) Speed-dating med årets utstillere		
1720	Oppsummering av dag 1 Vi oppsummerer dag 1 på en kreativ måte. Dette vil du ikke gå glipp av! v/ Martina Rysulova, Driftsassistenten i Buskerud, Follo og Vestfold Marius Tønder Hanstenn, Driftsassistenten i Buskerud, Follo og Vestfold Charlotte Marie Trovaag, Driftsassistenten i Buskerud, Follo og Vestfold		
1830	Bli med på en hyggelig middag Aperitiff serveres i lobbyen.		

Program: VA-dagene på Østlandet 2026

Torsdag 19. november

0830	Velkommen til dag 2 av VA-dagene på Østlandet! <i>V/ programkomitéen</i> <i>Nina Rukke - Fagrådet Ytre Oslofjord, Elin Tangen - Ringerike kommune, Arve Heistad – NMBU, Charlotte Marie Trovaag - Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold, Marius Tønder Hansteen- Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold, Martina Rysulova - Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold.</i>		
0835	Totalberedskapsåret 2026 – hvordan er det nordiske trusselbildet, og hva betyr dette for den norske VA-sektoren? Totalberedskapsåret 2026 setter beredskap, sikkerhet og samfunnskritisk infrastruktur høyt på agendaen. Men hva betyr et endret nordisk trusselbilde konkret for vann- og avløpssektoren? I denne bolken får du perspektiver fra Norge og Sverige, før deltakerne inviteres inn i en praktisk og engasjerende beredskapsøvelse. Hva skjer dersom et VA-anlegg blir rammet av et digitalt angrep, sabotasje eller svikt i kritiske systemer? Hvem gjør hva og hvor godt forberedt er vi egentlig? Gjennom øvelsen får deltakerne teste egne vurderinger, diskutere dilemmaer og hente konkrete råd basert på internasjonale erfaringer og beste praksis for VA-sektoren. Perspektiver fra Norge og Sverige 10 min <i>V/Lars Brånn og Else Gjerdeplas, Rambøll</i> Beredskapsøvelse! 40 min Hva gjør dere hvis dere blir rammet av et angrep? Er dere forberedt? Bli med på en “fiktiv” beredskapsøvelse på Va-dagene på Østlandet. <i>V/ Lars Brånn, Else Gjerdeplass, Kristian Dyrkorn og Viktoria Ramnelius</i> Beste praksis - råd til den norske VA-sektoren, med utgangspunkt i internasjonale erfaringer. 5 min <i>V/Lars Brånn</i>		
0930	Messevandring (30 min)		
	Parallell 1: Spredt avløp Ordstyrer: Nina Rukke	Parallell 2: Beredskap og sikkerhet	Parallell 3: Leverandørmesse
1000	Resultater av rejektivannsprosjektet for minirensanlegg. Hvordan påvirker rejektivann rensresultatene i minirensanlegg? Hvilken kompetanse er nødvendig hos slamtømmer? Prosjektet er støttet av RFF Vestfold og Telemark, deltakere har vært blant annet Sintef, Avløp Norge, Kemira og slamtømmefirmaer. <i>V/ Rune Myklebust, Avløp Norge.</i>	Råvannskilder Mindre vannforsyninger – bevare de små drikkevannforsyningsanleggene? Hva med håndtering av avløpet? <i>v/ Arve Heistad, NMBU</i>	Tema: Planlegging, bygging og drift av nitrogenfjerningsanlegg Her får du høre korte innlegg om nitrogenfjerningsmetoder. Hvilke metoder finnes, og hva er forskjellene? Hva bør du tenke på ved planleggingen av et nitrogenfjerningstrinn og hvordan bør man se dette i sammenheng med resten av anlegget? Guidet tur gjennom leverandørmessen etter foredrag.

I020	Representativ prøvetaking av infiltrasjonsanlegg Hva er status etter at Norsk Vanns veileder ble presentert? Datagrunnlaget suppleres nå med pilotforsøk med prøvetaking. Hva er konsekvensen av at infiltrasjonstrinn etter andre rensetrinn ikke regnes med i vurderingen av renseeffekt? <i>v/ Knut Robert Robertsen, Asplan Viak</i>	La Lyset stå på! I betydning at oversikt over hva du skal passe på er viktig, og du må verifisere at du faktisk har denne oversikten. Hvordan skaffer man seg dette? Her deler vi i IVAR hvordan vi har gått fram for å skaffe oss, og vedlikeholde oversikten over våre OT-miljøer. <i>V/ Svein Roar Aas, IVAR</i>	
I040	Hvordan håndterer vi brukerinteresser for små avløpsrenseanlegg? Svake resipienter og sterke brukerinteresser er en vanlig problemstilling når vi skal gi utslippstillatelse for små avløpsanlegg. Vi drøfter hvordan vi kan bruke ulike bakterierensetrinn, etterpoleringstrinn og utslippssted for å sikre trygge utslipp. <i>Dialog mellom: Evelina van der Berg, Tønsberg kommune Nina Rukke, Tilsynet for små avløpsanlegg</i>	IT og OT sikkerhet i samspill <i>Hva viser NIS2-direktivet? Hva må vannbransjen tenke på i dag og fremover? Hvordan kan vi se IT og OT sikkerhet i samspill?</i> <i>v/ foredragsholder kommer</i>	
I100	Pause og messevandring (15 min)		
	Parallell 1: Innovative slamprosjekter	Parallell 2: Virkningsgrad på ledningsnett	Parallell 3: Leverandørmesse
I115	Hydrolyse av primærslam ved Nordre Follo Renseanlegg IKS Hvordan kan internt produsert karbon bidra til bedre nitrogenfjerning? Envidan presenterer labforsøk og BioWin-simuleringer for Nordre Follo Renseanlegg IKS, der hydrolyse av primærslam og bruk av hydrolysat til fordenitrifisering er undersøkt. Hva betyr økt nitratretur og mer tilgjengelig karbon for MBBR-prosessen, og hvilke konsekvenser kan økt karbonuttak få for biogassproduksjonen? <i>V/ Lukas Peder Fjeld Hansen, Envidan</i>	Virkningsgrad Øke datagrunnlag for å beregne virkningsgrad. <i>v/ foredragsholder kommer</i>	Tema: Akkreditert prøvetaking! Foredrag: Hva var avvikene i 2026? Hvordan løser vi det med metrologisk sporbarhet hos prøvetakeren, og hva bør du tenke på ved bestilling av ny prøvetaker? Hva bør du som anlegg tenke på ved design for å ivareta akkreditert prøvetaking? Guidet tur gjennom leverandørmessen.
I130	Pyrolyse Hvilke typer pyrolyse finnes? Hva er fordelene og ulempene ved de ulike løsningene? <i>v/ Ingrid Lindqvist, Horten kommune v/ Hulda Elvestad, Horten kommune</i>	Minimere overløpsutslipp <i>v/ foredragsholder kommer</i>	
I150	Pause (20 min)		
	Parallell 1: Innovative avløpsprosjekter	Parallell 2: Innovative drikkevannsprosjekter	Parallell 3: Leverandørmesse
I210	Verdien av partikkelfjerning <i>V/ foredragsholder kommer</i>	Utprøving av LED-teknologi for UV-desinfeksjon Hvordan ser fremtidens UV-desinfeksjon ut? Glitrevannverket har i samarbeid med Rambøll og AquiSense kjørt en pilot det siste året. Hva viser erfaringene fra pilotforsøket? <i>v/ foredragsholder kommer</i>	Tema: Beredskap <i>Foredrag: Hva gjør vi når infrastrukturen svikter?</i>

I225	Kan vi få nitrifikasjon på ledningsnettet? <i>V/ foredragsholder kommer</i>	Innovativt drikkevannsprosjekt <i>v/ foredragsholder kommer</i>	<i>v/ Robin Halvorsen, Scandinavian Water Technology AS.</i> <i>Guidet tur gjennom leverandørmessen.</i>
I240	Dagsaktuelt foredrag – mer informasjon kommer nærmere! <i>v/ navn kommer</i>		
I255	Avslutning av VA-dagene på Østlandet <i>Programkomiteen:</i> <i>Nina Rukke - Fagrådet Ytre Oslofjord, Elin Tangen - Ringerike kommune, Arve Heistad – NMBU, Charlotte Marie Trovaag - Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold, Marius Tønder Hansteen- Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold, Martina Rysulova - Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold.</i>		
I300	Lunsj		
I400	Befaring til Tønsberg renseanlegg <i>Bli med på befaring til Tønsberg renseanlegg!</i> <i>Egen påmelding kommer. Begrenset antall plasser.</i>		

Programmet vil oppdateres fortløpende gjennom høsten!

VI GLEDER OSS TIL Å SE DEG DER!

Programkomiteen:

Nina Rukke - Fagrådet Ytre Oslofjord, Elin Tangen - Ringerike kommune, Arve Heistad – NMBU, Charlotte Marie Trovaag - Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold, Marius Tønder Hansteen- Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold, Martina Rysulova - Driftsassistansen i Buskerud, Follo og Vestfold.